

עין משפט  
גור מוצה

לב:

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

מסורת הש"ס

ואל יעבד עם הארץ איסורא רבה. והא דמסקי פ"ק דשבת (דף ד.) גבי הדניק פת דתנור דאין אומריס ללדס חטא כשניל שזכס דחברך ככל שאני שהוא גורס לו לעבור שהוא אומר דכפרק ממד נשטט (פסחים)

איסורא קילגא. שלא מן המוקף: איסורא רבה. לאכול טבילים: **מתני'** למעלה מעשרה עפמים כו'. מפרש בגמרא: נתנו כבוד כו'. מפרש בגמרא (להלן): **גמ'** אי דנסתוון לקנות שביחתו על אילן: הוא ועירובו נמקוס אחד. ואפילו למעלה מי' עירובו עירוב: **אלא דנמסוון לשבוס למטה. מירוצא הוא.** הילכך למעלה מעשרה און עירובו עירוב דנמקוס שמתוון לשבות שם היא שביחתו וכיון דלי הוה בעי למסקל עירוביה ומיליה בשעה שהעירוב וזכה לו דהיינו בין השמשות לא מני שקיל דמימי מרשות היחיד לרשות הרבים לא הוה עירובו עירוב וכיון דאילן רחב ד' והוה למעלה מי' דמיה רשות היחיד. למטה מי' עירובו עירוב ואע"ג דלמטה מי' כרמלית הוא דכל ג' עד ט' כרובס ד' כרמלית היא כדאמרן גי'אוחת השבת (שבת דף טו.) וקא מימי ליה מרמליתו לרה"ר הא מוקמי לה כרבי דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות: **ואל משפסם צאילן.** כי שקיל ליה ואמתי עירובו עירוב אפי' מעשרה והא לא מני שקיל ליה דשימוש אילן שבות הוא דמקמי (וכפ' דף לו.) אלו הן משום שבות לא עולין צאילן. והוא הדיון דמני למיפוך והא קא מוקמי מרמלית לרשות הרבים אלא כיון דהא שבות והא שבות חדא מימייהו נקט: **בין השמשות.** שהיא שעת קניית עירוב וכיון דההיא שעתא מני שקיל ליה נמצאת סעודה הראויה לו כחמותה שעה (ו) ומו לא איכפת לן. לא גזרו עליו בין השמשות כיון דבין השמשות שפיקא הוא ושבות דרבנן הוא לא גזרו. ולקמן (ג.) מפרש מאי רבי ומאי רבנן: **עירובא של עיר.** כל בית שיטנו בתוך כנענים אמה וסיירי לעיר קרי עירובא של עיר כפרק כ"ד עירובין (לקמן דף לו.): **אלא צאילן העומד בתוך עירובא של עיר.** כגון שהיה עיר בתוך אלפים אמה של עירו והיה רואה לילך עוד אלפים והינתן עירובו בלמות העיר צאילן העומד בתוך עירובא של עיר: **אפי' למעלה מעשרה.** והוא נתכוון לשבות למטה עירובו עירוב: **דמסא.** מתוך שהיה מוקפם ייסוב ממחלותיה ואינה מגולה חייבת לה כמאן דמליא עפרא והוה כמאן דנתכוון לשבות למעלה מעשרה ואע"ג דלי בעי למסקליה לא מני שקיל דהא אילן רשות היחיד ומתמיה רשות הרבים חזינן למקוס שביחתו כאלו הוא גבוה למייהו כאלו נתכוון לשבות למעלה ויקנה לו העירוב: **כיון דאמר רבא הנותן את עירובו כו'.** לקמן בהאי פירקא (דף לה.) גבי נתגלגל חוץ לתחום דקמי ממתיתין אינו עירוב ואמר רבא לא שני אלא שנתגלגל חוץ לתחום ארבע אמות חל חוץ ארבע אמות הנותן הוא ליה כמקופת מחילות וכי היכי דהנותן את עירובו בנית שמקפחו דהו כל הנית כאלו הוא בתוך מחומו כדאמרין לקמן ביב"ד מעבדן (דף סא.) אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה כו' הא נמי כל ארבע אמות הוא ליה כבית ומני לאמתי מתוך לתחום בתוך התחום אלמא לרבא כרשות היחיד הן לו: **ורשום היחיד עולה עד לרקיע.** ואפילו נתנו למעלה מעשרה הוא ועירובו כרשות היחיד הן ונהי ללא רשות היחיד ממש יניהו לגבי איסורא דהדני

ואל יעבד עם הארץ איסורא רבה. והא דמסקי פ"ק דשבת (דף ד.) גבי הדניק פת דתנור דאין אומריס ללדס חטא כשניל שזכס דחברך ככל שאני שהוא גורס לו לעבור שהוא אומר דכפרק ממד נשטט (פסחים)

לא קוטו וסבור שעשרן ומיהו קשה דף עט.) אמר אילן לך דבר שמתעבב אחר תמיד של בין הערביס אלא קטרת וירות ככל השנה ופסקו ומתוסר כפוריס בערבי פסחים כללד שטובל ואוכל פסקו לערב וקעברי כהני אעשה דהשלמה שאין זו כרת כדי שיקיים זה מלות עשה שיש בו כרת וכן אמר הכא כפרק בתרא (דף קג.) דתנן דעלתה לו יבלת חכרו חומבו כל כשינוי כדי שיעשה עבודתו ואף ע"ג דלי לאו עבודתו היה אסור והתם לא שרינן דריית הפת שהיא מדרבנן ואומר ר"י שיש לתקן כההיא דהדניק לפי ששעת שהדניק סמוך לחסיכה ואע"ג דהוי שוגג צאיני ליה לאסוקי אדעמיה אכל דהנין דלא פשע מידי שרי והא דשרי (נשין דף נח.) כההיא שפחה ותליה נח חורין לשחררה כשהגוה בה מנהג הפקדא אע"ג שעובר צעשה לא דמי פריעות ודיקו להדניק פת דתנור שאותו לא היה אנוס כלל אלא שפחה האסורה בעבדים ולגבי חורין והיא להטות אחר זנות אי אפשר שלא תכשיל בני אדם ודמו לאונסין ועוד דהוה ליה כמלוה דרביס כדמשיני (שם) גבי ר' אליעזר ששיחרר עבדו להסלימו לעשרה מלוה דרביס שאני: **מה י' אע"פא מה י' אע"פא.** השתא דלמתי לא אסוקי אדעמיה דלמתי כרבי ונני מני לאקסוי דבין למעלה ובין למטה לא יהיה עירוב משום דמשתמש צאילן אלא דפרוך כיון דמשתמש הוה עירוב ולא איכפת לן כמה עירוב עירוב צאילן למעלה נמי ליהו עירוב דהוה ועירובו נמקוס אחד הוא: **דרה"י עולה עד לרקיע.** לא הוה נזיר להאי טעמא דרשות היחיד עולה עד לרקיע דאי נמי הוה נמקוס פטור הוא ועירובו נמקוס אחד אלא האמת אומר: **הא משתמש באילן.** פירש רש"י דהוה הדיון דהוה מני למיפוך והא קמימי מרמלית לרשות הרבים אלא חדא מני פירכי נקט ומהר"י מפרש דהוה מני לשני דקאי כרמלית: **והא אמר רבא הנותן עירובו יש לו ד' אמות.** לכל רוח כאלו מוקפת מחילה וכיון דהשניין עירובא של עיר כמאן דמליא אע"פ שהוא רשות הרבים לפי שהוא נמקוף לגבי העיר שהוא חסוד ככלל העיר כד' אמות לענין תחום שבת וכן לנותן שם עירובו (לקמן דף ס.) גם חוץ לעירובו של עיר יש לו ארבע אמות אלפים אמה יחשב נמי כמאן דמליא:

רב ניסים גאון

אלא דנתכוון לרשות אלא למטה הוא קא משתמש באילן. במסכת זים טוב כפרק משילין אמרו חז"ל בן משום שבות לא עולין באילן. לא גזרו עליו בין השמשות. רבנו הלומר שימוש אילן.

רבינו חננאל

החבר דנתכוון לחבר שאמר לעם הארץ אל תלך כלכלה זו. אבל החבר ששטט ואין חוץ לעשר. דברואי הואו חבר קמא דאי ליה מלי לך כלכלה זו עשויי מעשר עילוי כביתיה ואע"ג שאינו בין המוקף. סבר ניהא ליה למיפסד איסורא קילוא לחורס שלא מן המוקף. ולא ליעבריה לעם הארץ איסורא רבה אכילת טבילים. ואבוי סבר לא למשדו חברים לחורס שלא מן המוקף. ולא חייש חברי (כנס) (לפנין הארץ אע"ג דעבדו איסורא רבה. ולא ליעבריה הוא איסורא קילוא. מני נתנו באילן למעלה מי' טבחים אינו עירוב וכו'. אוקימנן באילן העומד ברשות הרבים. ואם נתן עירובו לרשות הרבים כיון שנתכוון לשבות למטה הוא ועירובו כמקום אחד הן. ואשקינן וזה המשמש באילן. וענין מתניו רבי היא. והשמיש באילן משום שבות הוא. והתן אילו (הן) (מסורה) (מישום) שבות לא עולין באילן כו'. ורבי סבר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות. וקניית העירוב בין השמשות הוא. והנה בין השמשות לא היה אסור להשתמש באילן שנמצא אחת התן שנתן עירוב הוא ועירובו כמקום אחד. אמר להו רב נתנן לר' (אחא) חייא בר אבא ולר' יוסי) (אסין) ולרבא בר נתן ישי. ורבי אמר שמואל וכו' כולי האי אתון קבעי פורתא בכו'. אמר רבי לא שני אלא באילן העומד חוץ לעירובא של עיר. אבל בתוך עירובא של עיר אפילו למעלה מעשרה עירובו עירוב.

הגהות הב"ח

(א) גבי אלא דנתכוון לשבות: (ב) שם וכן אמר שמואל ישיר אמרו ליה: (ג) ה"י דיה בין השמשות וכו' ואלהי שעה היא וכו' אלא: (ד) דיה צאילן שמימי טטה חוץ מן אמות (ה) סוף התחום חלמי' יריב סוף אילן ע"י

גליון הש"ס

ת"י' ר"ח רבא באילן שטטה וכו' רבא ערקורי כפרה"י' ע"י סוף דף ת"י' תוספת דיה וענינו:

מוקף רש"י

רשות היחיד עולה עד לרקיע. כל ארץ שנתנו רה"י' בין ארץ חצר בין ארץ עמוד כהני' גבוה ר' ור' ד' כנבזו עד לרקיע שם רשות היחיד עליו: **והוא** כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות. דשבות שנתנו סגורו מחסי כלאסורי שבת לא גזרו עליה אלא בשבת ודאי יאל בין השמשות ומבין ח' י' ישר. ופי' אמרם (פ"ב ח' ו) שפיר קאמרת (פסחים ג') חורין ע"י ה' הנותן עירובו יש לו ארבע אמות. הוציא ומתכוון לקנות שם שביחתו יש לו ארבע אמות. דהואל והנהו ארבע אמות. אמתו בעינתן כחמותה היו להו כחמותה והי' נתנן את עירובו כבית שכתוף החתום. ואפילו הוא אילן אמה מתקן את טלה ויחלה לה אלפים אמה ויקמן לה.

ואל יעבד עם הארץ איסורא רבה. והא דמסקי פ"ק דשבת (דף ד.) גבי הדניק פת דתנור דאין אומריס ללדס חטא כשניל שזכס דחברך ככל שאני שהוא גורס לו לעבור שהוא אומר דכפרק ממד נשטט (פסחים)

סבר אותו חבר אוכל ואינו צריך לעשר דודאי עישורי מעשר ההוא חבר קמא עילוייה ורבן שמעון בן גמליאל אומר לא יאכל עד שיעשר לפי א' שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ואמר ליה רבי מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ואל יאכילו עמי הארץ טבילים במאי קמיופלי רבי סבר ניהא ליה לחבר דלעבד הוא איסורא וקילוא ולא ליעבד עם הארץ איסורא רבה ורבן שמעון בן גמליאל סבר ניהא ליה לחבר דלעבד עם הארץ איסורא רבה ואיהו אפי' איסורא קילוא לא ליעבד: **מתני'** נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב נתנו כבוד אפילו עמק מאה אמה עירובו עירוב: **גמ'** יתיב רבי חייא בר אבא ורבי אסי ורבא בר נתן ויתבי רב נתנן גבייהו ויתבי וקאמרי האי אילן דקאי היכא אימיא דקאי ברשות היחיד מה לי למעלה מה לי למטה ברשות היחיד עולה עד לרקיע ואלא דקאי ברשות הרבים דמתכוון לשבות היכא אימיא דנתכוון לשבות למעלה הוא ועירובו כמקום אחד הוא אלא (ו) נתכוון לשבות למטה והא קא משתמש באילן לעולם דקאי ברה"ר ונתכוון לשבות למטה ורבי היא ד' דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות אמר להו רב נתנן ע"י ר' וכן אמר שמואל (ו) אמרו ליה פתירתו בה כולי האי אינהו נמי הכי קא פתרי בה (ו) אלא כבין אמרו ליה קבעיתו ליה בגמרא אמר להו אין אתמר נמי אמר רב נתנן אמר שמואל הכא באילן העומד ברשות הרבים עסקינן גבוה עשרה ורחב ארבעה ונתכוון לשבות למטה ורבי היא דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות אמר רבא ל"ש אלא באילן העומד חוץ לעירובא של עיר אבל אילן העומד בתוך עירובא של עיר אפילו למעלה מעשרה הרי זה עירוב דמתא כמאן דמליא רביא אי הכי חוץ לעירובא של עיר נמי כיון דאמר רבא הנותן עירובו יש לו ארבע אמות הוא לא רשות היחיד ורשות היחיד עולה עד לרקיע אמר רב יצחק בריה דרב משרשיא הכא באילן הנותן חוץ לארבע אמות עסקינן ונתכין

ואל יעבד עם הארץ איסורא רבה. והא דמסקי פ"ק דשבת (דף ד.) גבי הדניק פת דתנור דאין אומריס ללדס חטא כשניל שזכס דחברך ככל שאני שהוא גורס לו לעבור שהוא אומר דכפרק ממד נשטט (פסחים)

למחוס דקמי ממתיתין אינו עירוב ואמר רבא לא שני אלא שנתגלגל חוץ לתחום ארבע אמות חל חוץ ארבע אמות הנותן הוא ליה כמקופת מחילות וכי היכי דהנותן את עירובו בנית שמקפחו דהו כל הנית כאלו הוא בתוך מחומו כדאמרין לקמן ביב"ד מעבדן (דף סא.) אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה כו' הא נמי כל ארבע אמות הוא ליה כבית ומני לאמתי מתוך לתחום בתוך התחום אלמא לרבא כרשות היחיד הן לו: **ורשום היחיד עולה עד לרקיע.** ואפילו נתנו למעלה מעשרה הוא ועירובו כרשות היחיד הן ונהי ללא רשות היחיד ממש יניהו לגבי איסורא דהדני

הנותן חוץ לתחום ארבע אמות חל חוץ ארבע אמות הנותן הוא ליה כמקופת מחילות וכי היכי דהנותן את עירובו בנית שמקפחו דהו כל הנית כאלו הוא בתוך מחומו כדאמרין לקמן ביב"ד מעבדן (דף סא.) אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה כו' הא נמי כל ארבע אמות הוא ליה כבית ומני לאמתי מתוך לתחום בתוך התחום אלמא לרבא כרשות היחיד הן לו: **ורשום היחיד עולה עד לרקיע.** ואפילו נתנו למעלה מעשרה הוא ועירובו כרשות היחיד הן ונהי ללא רשות היחיד ממש יניהו לגבי איסורא דהדני

הנותן חוץ לתחום ארבע אמות חל חוץ ארבע אמות הנותן הוא ליה כמקופת מחילות וכי היכי דהנותן את עירובו בנית שמקפחו דהו כל הנית כאלו הוא בתוך מחומו כדאמרין לקמן ביב"ד מעבדן (דף סא.) אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה כו' הא נמי כל ארבע אמות הוא ליה כבית ומני לאמתי מתוך לתחום בתוך התחום אלמא לרבא כרשות היחיד הן לו: **ורשום היחיד עולה עד לרקיע.** ואפילו נתנו למעלה מעשרה הוא ועירובו כרשות היחיד הן ונהי ללא רשות היחיד ממש יניהו לגבי איסורא דהדני

הנותן חוץ לתחום ארבע אמות חל חוץ ארבע אמות הנותן הוא ליה כמקופת מחילות וכי היכי דהנותן את עירובו בנית שמקפחו דהו כל הנית כאלו הוא בתוך מחומו כדאמרין לקמן ביב"ד מעבדן (דף סא.) אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה כו' הא נמי כל ארבע אמות הוא ליה כבית ומני לאמתי מתוך לתחום בתוך התחום אלמא לרבא כרשות היחיד הן לו: **ורשום היחיד עולה עד לרקיע.** ואפילו נתנו למעלה מעשרה הוא ועירובו כרשות היחיד הן ונהי ללא רשות היחיד ממש יניהו לגבי איסורא דהדני

דאורייתא למסקליה מאילן להם דהא ליכא מחילה מיהו לענין חוץ לארבע אמות (ו) שנופו טטה חוץ לארבע אמות (ו) שהוא סוף התחום והינה עירובו נוספו חוץ לד' אמות: והוא